

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของพื้นที่และเกษตรกรที่ทำการศึกษ

ในบทนี้จะกล่าวถึงสภาพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทำการศึกษ ซึ่งจะให้เราทราบถึงสภาพท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา ลักษณะโดยทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่อง ในอำเภอปากช่อง รวมทั้งศึกษาถึงรูปแบบในการทำสวนน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องและการตลาดน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องภายในประเทศ

สภาพทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

สภาพทางภูมิศาสตร์

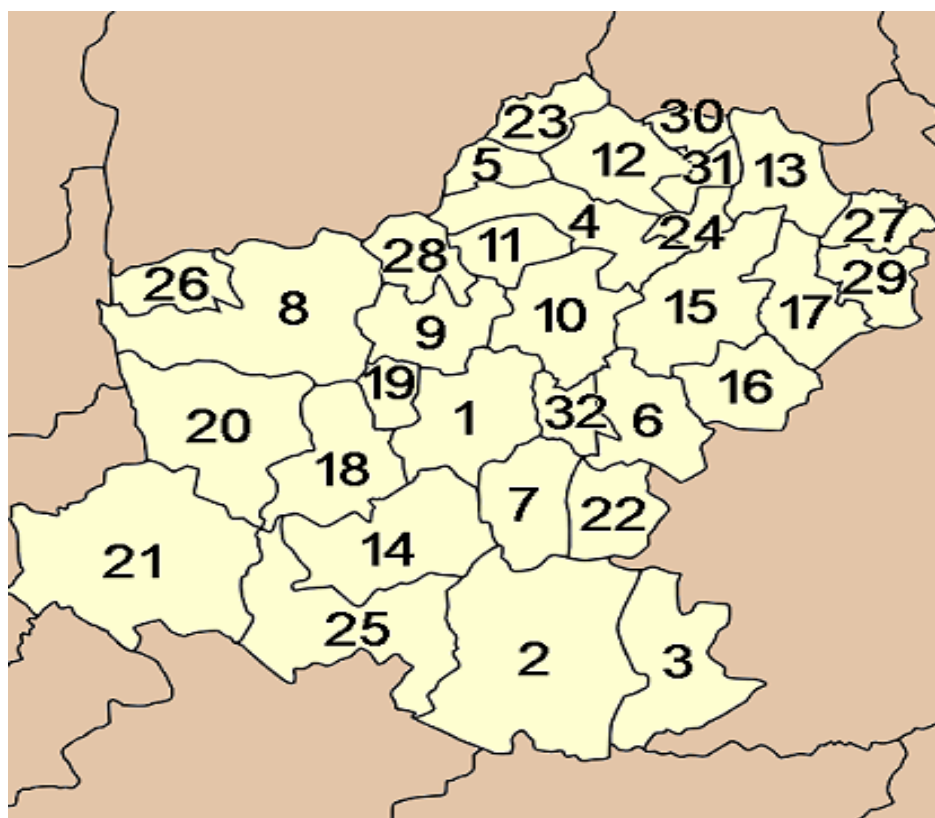
จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ทางตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย บนบริเวณที่ราบสูงโคราช อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 17 ลิปดาเหนือถึง 15 องศา 46 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศา 11 ลิปดาตะวันออก ถึง 102 องศา 53 ลิปดาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 150-300 เมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 20,493.96 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,808,728 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพื้นที่ทางการเกษตร 7,644,920 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.68 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีครัวเรือนทั้งหมด 554,864 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 322,126 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 58.05 ของครัวเรือนทั้งหมด

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครราชสีมาอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางประมาณ 255 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทางรถยนต์ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนสายมิตรภาพ) และทางรถไฟเป็นระยะทางประมาณ 264 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี

ภาพที่ 1: แผนที่จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา: วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี (2550)

1. อำเภอเมืองนครราชสีมา	12. อำเภอบัวใหญ่	23. อำเภอแก้งสนามนาง
2. อำเภอครบุรี	13. อำเภอประทาย	24. อำเภอโนนแดง
3. อำเภอเสิงสาง	14. อำเภอปักธงชัย	25. อำเภอวังน้ำเขียว
4. อำเภอคง	15. อำเภอพิมาย	26. กิ่งอำเภอ เทพารักษ์
5. อำเภอบ้านเหลื่อม	16. อำเภอห้วยแถลง	27. อำเภอเมืองยาง
6. อำเภอจักราช	17. อำเภอชุมพวง	28. กิ่งอำเภอพระทองคำ
7. อำเภอโชคชัย	18. อำเภอสูงเนิน	29. กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย
8. อำเภอด่านขุนทด	19. อำเภอขามทะเลสอ	30. กิ่งอำเภอบัวลาย
9. อำเภอโนนไทย	20. อำเภอสีดา	31. กิ่งอำเภอสีดา
10. อำเภอโนนสูง	21. อำเภอปากช่อง	32. กิ่งอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
11. อำเภอขามสะแกแสง	22. อำเภอหนองบุญนา	

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดนครราชสีมามีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาสูงที่ราบลุ่มพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น และพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 150-300 เมตร ทางด้านทิศตะวันตก และทิศใต้มีภูเขาและป่าเป็นแนวกั้นเขตแดน คือเทือกเขาชันกำแพงและเทือกเขาพนมดงรัก โดยพื้นที่ดังกล่าวค่อยๆลาดลงมาทางทิศเหนือตามลำน้ำมูลและลำน้ำสาขาต่างๆ

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดนครราชสีมาภูมิอากาศร้อนจัดในฤดูร้อน และหนาวจัดในฤดูหนาว เนื่องจากมีภูเขาอยู่ทั่วไปทางทิศใต้และตะวันตกของจังหวัด โดยฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกลางเดือนตุลาคม ฝนตกชุกในราวเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคมเป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นลมร้อนที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย ในปี 2545 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,085.20 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 127 วัน ปริมาณฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายนวัดได้ถึง 298.90 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 22 วัน ปริมาณฝนที่ตกน้อยที่สุดในเดือนพฤศจิกายน ปริมาณฝนวัดได้ 0.7 มิลลิเมตร ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม ระยะเวลาที่ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมหนาวพัดมาจากประเทศจีน ฤดูร้อนเริ่มต้นตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคมมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีสูงสุดประมาณ 37.2 องศาเซลเซียส และต่ำสุด 14.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายนประมาณ 37.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคมประมาณ 14.6 องศาเซลเซียส (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2545)

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดนครราชสีมามีแร่ธาตุหลายชนิด ที่มีการสำรวจพบได้แก่เกลือหิน โปแตสเซียม ทองแดง ยิปซัม ลิกไนต์ และดินเหนียวแดง ส่วนภูเขาที่สำคัญในจังหวัดนครราชสีมาได้แก่ เขาเขียว เขากบินทร์ เขาบรทัด และเขาชันกำแพง ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอปักธงชัยและอำเภอครบุรี เขาดงพญาเย็นอยู่ในเขตอำเภอสีคิ้ว และอำเภอปักธงชัย เขาดงพญาไฟอยู่ในเขตอำเภอสีคิ้ว และเขาใหญ่อยู่ในเขตอำเภอปากช่อง สำหรับพื้นที่ป่าไม้ที่อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เหลือเพียง 1,389,187 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.8 ของพื้นที่จังหวัด และสามารถจำแนกประเภทป่าไม้ของจังหวัดนครราชสีมาได้เป็น 5 ประเภทคือ ป่าไม้ถาวร 3 แห่ง ป่าสงวนแห่งชาติ 29 แห่ง (มีลักษณะเป็นป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง เป็นต้น) ป่าอนุรักษ์ 13 แห่ง ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายหรืออุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง คือ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน และพื้นที่สวนป่า 25 แห่ง สำหรับโครงการชลประทาน มีโครงการชลประทานขนาดใหญ่ 5 โครงการ คือ โครงการเขื่อนลำตะคอง โครงการเขื่อนลำพระเพลิง โครงการเขื่อนลำมูลบน โครงการเขื่อนลำปลายมาศและโครงการทุ่งสัมฤทธิ์ โครงการชลประทานขนาดกลาง 36 โครงการ และโครงการชลประทานขนาดเล็ก 494 โครงการ

ลักษณะดินและลักษณะการใช้ที่ดิน ในบริเวณพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา สามารถแบ่งตามลักษณะดินได้ 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มดินไร่นา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 55 ของพื้นที่ทั้งหมด
2. กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมด
3. พื้นที่ภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด
4. กลุ่มดินคละ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด

ลักษณะการใช้ที่ดินจากพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด 12,808,728 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 7,644,920 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.68 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่งสามารถจำแนกพื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่ทำนามากที่สุด 3,826,635 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.87 รองลงมาเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ 3,248,092 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.36 พื้นที่ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น 403,854 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.15 พื้นที่ปลูกผัก 165,679 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.29 และพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ 660 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา, 2545)

แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดนครราชสีมามีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ 9 กลุ่มน้ำ มีพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมดประมาณ 20,905 ตารางกิโลเมตร แต่ละลุ่มน้ำมีลำน้ำสาขาอื่นอีกหลายสาย โดยลุ่มน้ำทั้ง 9 ประกอบด้วย ลุ่มน้ำมูล ลุ่มน้ำลำมาศตอนปลาย ลุ่มน้ำลำมาศตอนต้น ลุ่มน้ำลำจักราช ลุ่มน้ำลำมูลบน-ลำพระเพลิง ลุ่มน้ำลำตะคอง ลุ่มน้ำเชิงไกร ลุ่มน้ำลำสะเทต และลุ่มน้ำชี โดยประชากรตามบริเวณลุ่มน้ำส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ และปลูกไม้ผล นอกจากนั้นยังมีการเลี้ยงสัตว์ประกอบกันไป

สภาพทั่วไปของอำเภอปากช่อง

อำเภอปากช่อง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดนครราชสีมา ระยะทางห่างจากจังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 85 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 171 กิโลเมตร ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 217 หมู่บ้าน มี 2 เทศบาล 12 อบต.เป็นประจําผู้ปกครองตัวเมืองออกเฉียงเหนือ (ตารางที่ 8) มีประชากรทั้งหมด 141,449 ราย มีประชากรในวัยแรงงาน 92,185 ราย เป็นแรงงานภาคเกษตร 37,556 ราย หรือมีแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2.58 รายต่อครัวเรือน

ตารางที่ 8 ประชากรในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปี 2549

ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน (ราย)	ประชากร ทั้งหมด (ราย)	ชาย (ราย)	หญิง (ราย)	ประชากร ในวัย แรงงาน (ราย)	แรงงาน ภาคเกษตร (ราย)	แรงงาน ภาคเกษตร เฉลี่ยต่อ ครัวเรือน (ราย)
ปากช่อง	22	15,825	7,895	7,930	10,744	3,530	2.6
หนองสาหร่าย	25	24,347	12,318	12,029	25,417	2,407	2.07
กลางดง	15	11,346	5,697	5,649	6,452	2,130	2.3
หมูสี	19	11,736	5,930	5,806	3,307	2,479	3.68
ขนางพระ	13	11,010	5,586	5,424	6,547	4,282	3
คลองม่วง	21	9,788	4,880	4,908	5,792	3,171	3
จันทึก	22	15,921	7,881	8,040	10,447	2,765	1.97
วังกระทะ	24	9,268	4,759	4,509	5,200	4,623	3
โป่งตาลอง	13	5,100	2,559	2,541	1,675	1,624	1.21
พญาเย็น	14	6,877	3,521	3,356	1,932	1,932	2.2
หนองน้ำแดง	11	9,018	4,554	4,464	6,188	1,810	3
วังไทร	18	11,213	5,549	5,664	8,484	6,803	3
รวม	217	141,449	71,129	70,320	92,185	37,556	2.58

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง (2550)

อำเภอปากช่อง มีพื้นที่ทั้งหมด 1,023,316 ไร่ แยกออกเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 542,167 ไร่ พื้นที่ป่าอนุรักษ์/ป่าเศรษฐกิจ 303,053 ไร่ และพื้นที่อื่นๆ 178,096 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนลูกคลื่นลอนลาดถึงภูเขา มีสภาพเป็นดินร่วนปนเหนียว อากาศร้อนชื้น ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,071.16 มิลลิเมตร/ปี สูงจากระดับน้ำทะเล 300-600 เมตร พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ในการผลิตพืชไร่ มีจำนวน 337,494 ไร่ จากพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 459,231 ไร่ รองลงมาเป็นพื้นที่ในการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก ข้าวนาปี และไม้ดอก ไม้ประดับ ซึ่งมีพื้นที่ในการผลิตดังนี้ 107,722, 8,413, 4,660 และ 942 ไร่ตามลำดับ (ตารางที่9) อำเภอปากช่อง ไม่มีพื้นที่ในเขตชลประทาน การทำการเกษตรอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว สภาพโดยทั่วไปมีแหล่งน้ำผิวดินน้อย แต่จะมีลำห้วย ร่องน้ำเล็ก ระหว่างภูเขาตอนคลื่น มีน้ำซึม น้ำซับ ไหลตลอดปี มีแหล่งน้ำใต้ดินปริมาณมาก สามารถพัฒนานำขึ้นมาใช้ในการเกษตรได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากมีดินไม้จำนวนมาก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง น้อยหน่า มะม่วง และพืชผัก เป็นต้น (ตารางที่10)

อำเภอปากช่องมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรหลายชนิด พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ทางพืชไร่ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน (ตารางที่9) ทางไม้ผลได้แก่ น้อยหน่า มะม่วง มะขามหวาน และขนุน (ตารางที่10) ในด้านการผลิตไม้ผลนั้น น้อยหน่าจัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป็นอย่างมาก มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 44,848 ไร่ ซึ่งรองมาจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลัง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับไม้ผลไม้ยืนต้นด้วยกันแล้ว น้อยหน่ามีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ซึ่งตำบลที่มีการปลูกน้อยหน่ามากที่สุดได้แก่ ตำบลปากช่อง รองลงมา ตำบลกลางดง ตำบลพญาเย็น ตำบลหนองน้ำแดง และตำบลหมูสี เป็นต้น (ตารางที่11)

ด้านสถานะการผลิตไม้ผลและไม้ยืนต้น ในปีการผลิต2549/50 อำเภอปากช่อง มีพื้นที่ปลูกไม้ผล รวมทั้งสิ้น 107,722 ไร่ เกษตรกร 5,406 ราย พื้นที่ส่วนใหญ่เกษตรกรจะปลูกน้อยหน่า มะม่วง มะขาม และขนุนตามลำดับ ตลาดที่สำคัญได้แก่ตลาดสี่มุมเมือง ตลาดไท และตลาดกลางผลไม้ริมถนนมิตรภาพ ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง ราคาที่เกษตรกรขายได้ในท้องถิ่น น้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องอยู่ที่ 50-100 บาทต่อกิโลกรัม น้อยหน่าพันธุ์หนังและพันธุ์ฝ้าย อยู่ที่ 10-35 บาทต่อกิโลกรัม มะม่วงน้ำดอกไม้มันนอกฤดู อยู่ที่ 50-65 บาทต่อกิโลกรัม และในฤดูกาลอยู่ที่ 10-35 บาทต่อกิโลกรัม มะขามหวานอยู่ที่ 25-40 บาทต่อกิโลกรัม และขนุน อยู่ที่ 8 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ (สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง, 2550)

ด้านการตลาดสินค้าเกษตรจะพบว่า ศูนย์กลางตลาดรับซื้อข้าวโพด และผลไม้ ที่สำคัญของ จังหวัดนครราชสีมาจะอยู่ในเขตอำเภอปากช่องนี้ โดยเฉพาะผลไม้ซึ่งมีตลาดรวบรวมผลไม้แหล่ง ใหญ่อยู่ที่ ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง ที่เป็นแหล่งรับผลผลิตจากจังหวัดใกล้เคียงเพื่อระบายเข้า สู่อุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดใกล้เคียง (สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง, 2544)

ตารางที่ 9 พื้นที่การเกษตรและสภาพการใช้พื้นที่การเกษตรของอำเภอปากช่องจังหวัด นครราชสีมา ปี 2549

กลุ่มการผลิต	พื้นที่ทำการเกษตร(ไร่)	การใช้ประโยชน์ ในพื้นที่(ไร่)	ร้อยละของ การใช้ประโยชน์
ข้าวนาปี	4,660	3,384	72.61
พืชไร่	337,494	335,489	99.40
ไม้ผลและไม้ยืนต้น	107,722	107,722	100
พืชผัก	8,413	8,062	95.82
ไม้ดอกและไม้ประดับ	942	919	97.55
รวม	459,231	455,576	99.20

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง (2550)

ตารางที่ 10 ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปี 2548

รายการ	พื้นที่เก็บเกี่ยว(ไร่)
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	215,200
มันสำปะหลัง	64,375
อ้อยโรงงาน	33,507
ข้าวเจ้านาปี	3,828
น้อยหน่า	44,848
มะม่วง	34,017
มะขามหวาน	5,668
องุ่น	4,177

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง (2548)

ตารางที่ 11 พื้นที่ปลูกน้อยหน้าของตำบลต่างๆ ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปี 2548

ตำบล	พื้นที่เก็บเกี่ยว(ไร่)	จำนวนเกษตรกร(ราย)
กลางดง	7,265	325
พญาเย็น	5,772	107
ปากช่อง	9,872	365
หมูสี	2,330	150
หนองน้ำแดง	4,235	126
จันทัก	1,094	41
หนองสาหร่าย	3,450	250
วังไทร	3,012	116
คลองม่วง	2,231	96
โป่งตาลอง	3,117	119
ขนางพระ	2,470	120
วังกระทะ	0	0
รวม	44,848	1,815

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง (2548)

นอกจากนี้อำเภอปากช่อง ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีกด้วย เนื่องมาจากสภาพดินยังอุดมสมบูรณ์อยู่มาก เหมาะแก่การทำการเกษตรหลายชนิด อีกทั้งยังมีการคมนาคมที่สะดวก เป็นประตูสู่อีสาน และไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร

การปลูกน้อยหน้าของเกษตรกรในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

การปลูกน้อยหน้าของเกษตรกรในอำเภอปากช่องนั้น ไม่สามารถแบ่งแยกได้ว่าในสวนของเกษตรกรแต่ละรายมีการปลูกน้อยหน้าสายพันธุ์ใด เพียงแต่บอกได้ว่า ส่วนใหญ่ในสวนนั้นๆ ปลูกน้อยหน้าพันธุ์ใดมากกว่ากัน เนื่องจากเกษตรกรนิยมซื้อต้นพันธุ์จากร้านขายพันธุ์ไม้ในท้องถิ่น เกษตรกรไม่ได้มีการคัดเลือกพันธุ์ที่ตนต้องการเอง ต้นพันธุ์ที่ได้ส่วนใหญ่จึงรวมกันหลายพันธุ์ในหนึ่งแปลง ในระยะหลังๆ เกษตรกรได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของน้อยหน้า รวมไปถึงการคัดเลือกสายพันธุ์ในการปลูก เป็นรูปแบบการค้ำมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของตลาดในการทำสวนน้อยหน้าเพื่อการค้าในอำเภอปากช่องนั้น พบว่า เทคโนโลยีการผลิตน้อยหน้าและ

น้อยหน้าลูกผสมนั้น สามารถแบ่งออกตามกระบวนการผลิตได้ 4 รูปแบบ คือ กระบวนการผลิตน้อยหน้าในฤดู การผลิตน้อยหน้าในและนอกฤดูกาล กระบวนการผลิตน้อยหน้าลูกผสมในฤดูกาล และการผลิตน้อยลูกผสมในและนอกฤดูกาล การผลิตทั้ง 4 รูปแบบมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมือนกัน แตกต่างกันเพียงพันธุ์ที่ใช้ซึ่งเป็นพันธุ์การค้าอยู่ในปัจจุบันและมีขั้นตอนของการตัดแต่งกิ่งให้ออกนอกฤดูกาลเพิ่มขึ้น (ฉลองชัย และ กวิศร์, 2550)

ในการทำสวนน้อยหน้าของเกษตรกรในอำเภอปากช่องมีกระบวนการผลิตหลากหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และความชำนาญของเกษตรกรแต่ละราย รวมไปถึงความพร้อมของเครื่องมือเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนน้อยหน้าและสภาพพื้นที่ด้วย จากการศึกษาและสัมภาษณ์ถึงสภาพการผลิตโดยทั่วไปของเกษตรกรในอำเภอปากช่อง ทั้งน้อยหน้าพันธุ์การค้าเดิมและพันธุ์เพชรปากช่อง พบว่า มีวิธีการผลิตส่วนใหญ่คล้ายๆกัน ต่างกัน 3-4 ประการ ตรงที่การทำสวนน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง จะมีการวางระบบน้ำ หรือมีการให้น้ำแก่ต้นน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง มีการปลิดผล ห่อผลผลิต และในการเก็บผลผลิตต้องใช้กรรไกรในการเก็บผลผลิต ซึ่งในการทำสวนน้อยหน้าพันธุ์การค้าเดิมไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องต่างๆเหล่านี้มากนัก วิธีการผลิตต่างๆเหล่านี้ทำให้น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องมีต้นทุนในการผลิตที่สูงกว่าน้อยหน้าพันธุ์การค้าเดิมสภาพและผลผลิตและวิธีการผลิตที่เกษตรกรใช้เป็นส่วนใหญ่ในการทำสวนน้อยหน้าของน้อยหน้าพันธุ์การค้าเดิมและน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 สภาพการผลิต และเทคโนโลยีการผลิตที่เกษตรกรใช้ในการทำสวนน้อยหน้าของเกษตรกรในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีการ	น้อยหน้าพันธุ์พื้นเมือง	น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง
วิธีการขยายพันธุ์		
การขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด	100	0
การขยายพันธุ์โดยวิธีการต่อกิ่ง	0	78.75
การเตรียมดินและการปลูก		
ไถ 2 ครั้ง	85	85
ปลูกแซมในแปลงพืชไร่	87.5	87.5
ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมเล็กน้อย	93.75	93.75
ระยะปลูก 4 x 4	97.5	97.5
การให้ปุ๋ย		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วิธีการ	น้อยหน้าพันธุ์พื้นเมือง	น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง
ใส่ปุ๋ยคอกหลังการ ตัดแต่งกิ่งและใส่ปุ๋ยเคมี แบ่งใส่เป็น 2 ครั้ง	81.25	81.25
การให้น้ำ		
อาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ	78.75	0
น้ำจากฝายหรือน้ำบาดาล	0	85.00
การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช		
ฉีดพ่นสารเคมีตามการระบาด ของโรคและแมลง	87.50	87.50
การป้องกันกำจัดโรค		
ฉีดพ่นสารเคมีตามอาการ ของโรค	87.50	87.50
การป้องกันกำจัดวัชพืช		
ใช้ทั้ง 3 วิธีร่วมกัน ทั้งถากโคน พ่นสารเคมี และการตัดหญ้า	87.50	87.50
ฮอร์โมนและการใช้ฮอร์โมน		
ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายตาม ท้องตลาด	75	75
การตัดแต่งกิ่ง		
อายุ 1-3 ปี ตัดแต่งกิ่งบ้างเล็กน้อย	92.5	92.5
อายุ 4 ปีขึ้นไป มีการตัดแต่งกิ่งให้ ออกในฤดูกาลและนอกฤดูกาล	80	80
การออกดอกและติดผล		
ปล่อยให้มีการผสมเกสรตามธรรมชาติ 100		100
การปลิดผล		
ไม่มีการปลิดผล	88.75	0
มีการปลิดผลให้เหลือกิ่งละ 1-2 ลูก	0	86.25

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วิธีการ	นโยหน้าพันธุ์พื้นเมือง	นโยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง
การห่อผล		
มีการห่อผลโดยใช้ถุงใยสังเคราะห์	0	90
การเก็บเกี่ยว		
ผลิตผลด้วยมือ	100	0
ผลิตผลโดยใช้กรรไกร	0	97.5
การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		
คัดเกรดด้วยมือ	80	80
การบรรจุหีบห่อโดยการบรรจุลงเข่ง		
แล้วรองด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์	100	100
วิธีการจำหน่าย		
เก็บผลผลิตแล้วขายเลย	100	100
มีพ่อค้าคนกลางที่เป็นคนในท้องถิ่น		
(ล้ง)มารับซื้อ	90	90

หมายเหตุ: ข้อมูลต่างๆเหล่านี้ส่วนหนึ่งนำมาจาก แนวทางการผลิตนโยหน้าและนโยหน้าลูกผสมสู่ระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (เรืองศักดิ์ และ กวิศร์, 2549) ซึ่งจะแสดงขั้นตอนและวิธีการผลิตของนโยหน้าทั้งสองสายพันธุ์ และจะแสดงผลออกมาในรูปของร้อยละ (ค่าที่แสดงนั้นเป็นการนำผลการศึกษาวิธีการผลิตของเกษตรกรส่วนใหญ่มาคิดเป็นร้อยละหรือแสดงผลออกมาในรูปของร้อยละ)

ที่มา: จากการสำรวจ

พันธุ์นโยหน้าที่มีปลูกในอำเภอปากช่อง

นโยหน้าที่ปลูกในอำเภอปากช่องมีมากมายหลายพันธุ์ แต่ละพันธุ์มีลักษณะประจำพันธุ์ที่แตกต่างกัน และมีรสชาติที่แตกต่างกันออกไปด้วย

น้อยหน้าพันธุ์พื้นเมืองหรือน้อยหน้าฝ้าย

น้อยหน้าชนิดนี้เป็นน้อยหน้าที่ปลูกกันมานานแล้วแหล่งกำเนิดมาจากจังหวัดลพบุรีเป็นแห่งแรก ซึ่งเมื่อแบ่งตามลักษณะผลแล้วสามารถแบ่งย่อยได้อีก 2 ชนิด คือ ชนิดผลสีเขียวหรือฝ้ายเขียวและชนิดผิวผลสีครึ่งหรือฝ้ายครึ่ง

พันธุ์พื้นเมืองสีเขียวหรือน้อยหน้าฝ้ายเขียว ลักษณะลำต้นกลม มีเปลือกสีน้ำตาล พุ่มต้นมีรูปทรงแบบที่มีกิ่งก้านสาขาค่อนข้างกว้างมากกว่าด้านสูง ใบมีลักษณะรูปร่างเป็นรูปไข่ ใบมีสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีขนเมื่อจับจะรู้สึกสากมือเล็กน้อย ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบเป็นมุมป้านยาวประมาณ 12-13 เซนติเมตร ความกว้างเฉลี่ย 0.13 เซนติเมตร ก้านใบยาวเฉลี่ย 1.51 เซนติเมตร การจัดเรียงตัวของใบก็เป็นแบบสลับ ลักษณะภายนอกของผล ผลมีลักษณะเป็นรูปหัวใจ ยาวเฉลี่ย 6.78 เซนติเมตร กว้าง 6.86 เซนติเมตร น้ำหนักของผลเฉลี่ย 182.2 กรัม เมื่อผลแก่เต็มที่ผิวของผลสีเขียวก็จะเปลี่ยนเป็นสีเขียวอ่อนหรือขาวนวล ร่องตาออกสีขาว ร่องตาด้านบน ผลอ่อนนุ่ม เมื่อสุกมักจะแตกออกจากขั้ว ลักษณะภายในของผล เนื้อหยาบ เป็นทราย เนื้อสีขาว กลิ่นหอม รสหวานจัด เนื้ออยู่ไม่จับกันเป็นก้อน เปลือกไม่ล่อน เมื่อปอกเปลือกเนื้อกับเมล็ดมักติดกับเปลือก เมล็ดมีสีดำเป็นมันเมื่อแห้งจะมีสีน้ำตาล จำนวนเมล็ดภายในผลเฉลี่ยผลละ 50 เมล็ด

พันธุ์พื้นเมืองชนิดผิวสีม่วงหรือน้อยหน้าฝ้ายครึ่ง ลักษณะลำต้นกลม มีเปลือกสีน้ำตาล แตกกิ่งก้านพุ่มสมควร ใบมีลักษณะรูปร่างเป็นรูปไข่และรูปหอก ปลายใบเรียวแหลมเล็กน้อย ใบมีสีเขียวคล้ำ ความยาวเฉลี่ยของใบ 10.39 เซนติเมตร ความกว้างเฉลี่ย 4.70 เซนติเมตร ก้านใบยาวเฉลี่ย 1.72 เซนติเมตร การจัดเรียงตัวของใบก็เป็นแบบสลับลักษณะภายนอกของผล ผลเป็นรูปหัวใจมีขนาดเล็กกว่าพันธุ์อื่นๆ ผลมีความยาวเฉลี่ย 5.86 เซนติเมตร ความกว้างเฉลี่ย 5.8 เซนติเมตร ผิวผลมีสีม่วงเข้ม ตาร่องนูนสีชมพู ลักษณะภายในของผล ปอกเปลือกไม่ล่อน เนื้อสีขาวอมชมพู เนื้อละเอียดและยุ่ย กลิ่นหอมรสหวาน เปอร์เซ็นต์น้ำตาล 17 เปอร์เซ็นต์ เมล็ดสีดำเมื่อแห้งเป็นสีน้ำตาล จำนวนเมล็ดต่อผลเฉลี่ย 43 เมล็ด

น้อยหน้าพันธุ์หนังหรือน้อยหน้าญวน

น้อยหน้าพันธุ์หนังเป็นพันธุ์ที่นำมาจากต่างประเทศ โดยมี ภคินี กาชาบี เมื่อปี 2575 เป็นชนชาติญวน และสัญชาติญวน ได้นำเอาเมล็ดน้อยหน้าจากเวียตนามได้มาปลูกที่แม่พระอุบลราชธานี ซึ่งพันธุ์ที่นำเอาเข้ามานี้เป็นน้อยหน้าพันธุ์หนังเขียว และได้ปลูกกันแพร่หลายต่อมา

เมื่อปลูกกันนานๆเข้าก็กลายพันธุ์จากพันธุ์หนังเขียวกลายเป็นพันธุ์หนังสีทอง พันธุ์หนังแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

น้อยหน้าพันธุ์หนังเขียว เป็นน้อยหน้าลักษณะดั้งเดิม ลักษณะลำต้นกลม มีเปลือกสีน้ำตาล แตกกิ่งก้านสาขาอยู่รอบๆต้น ทรงพุ่มมีรูปทรงแบบเดิม ใบมีลักษณะรูปร่างเป็นรูปไข่และรูปหอก ปลายใบเรียวแหลมเล็กน้อย ด้านบนของใบสีเขียวเข้มกว่าด้านล่างเล็กน้อย ความยาวเฉลี่ยของใบ 11.55 เซนติเมตร ความกว้างเฉลี่ย 5 เซนติเมตร ก้านใบยาวเฉลี่ย 1.5 เซนติเมตร การจัดเรียงตัวของใบก็เป็นแบบสลับ ลักษณะภายนอกของผล ผลยาวเฉลี่ย 6.87 เซนติเมตร กว้างเฉลี่ย 7.25 เซนติเมตร น้ำหนักผลเฉลี่ย 180 กรัม เมื่อผลแก่และสุกเต็มที่จะมีสีขาวนวล ตากกว้างไม่ค่อยนูน ร่องตาตื้น เนื้อสีอ่อน ผลอ่อนนุ่ม ลักษณะภายในของผล เนื้อสีขาวละเอียด เปลือกอ่อนเป็นแผ่นลอกออกจากเนื้อได้ เนื้อมาก เนื้อเหนียว กลิ่นหอม รสหวานเป็นสีดำนมนๆ จำนวนเมล็ดเฉลี่ย 41 เมล็ดต่อผล

น้อยหน้าพันธุ์หนังทอง เป็นน้อยหน้าหนังเขียวที่เกิดจากการผ่าเหล่า เกิดจากการปลูกน้อยหน้าหนังเขียวด้วยเมล็ดแล้วมีการกลายพันธุ์ ลักษณะลำต้นกลม เปลือกมีสีน้ำตาล แตกกิ่งก้านสาขารูปโดม ใบมีลักษณะเป็นรูปไข่ และรูปหอก ปลายใบจะแหลมกว่าพันธุ์หนังเขียว ใบมีสีเหลืองอมเขียว มองดูไกลๆคล้ายกับสีทอง ความยาวของใบเฉลี่ย 10.02 เซนติเมตร ความกว้างของใบเฉลี่ย 4.96 เซนติเมตร ก้านใบยาวเฉลี่ย 1.65 เซนติเมตร ใบเรียงตัวแบบสลับกัน ลักษณะภายนอกของผล เมื่อผลยังมีขนาดเล็กอยู่ จะมีสีเขียว เมื่อใกล้จะแก่ผลจะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองทอง ร่องตาตื้น ผลสุกอ่อนนุ่ม ผลกว้างเฉลี่ย 6.51 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 5.61 เซนติเมตร น้ำหนักผลเฉลี่ย 160 กรัม ปอกเปลือกอ่อนได้หมด ไม่ติดเนื้อออกมา ลักษณะภายในของผล เนื้อสีขาวละเอียด เนื้อมาก กลิ่นหอม รสหวาน เมล็ดเฉลี่ย 46 เมล็ดต่อผล แต่ติดผลไม่ดกเท่าพันธุ์หนังเขียว

น้อยหน้าพันธุ์หนังสีครึ่ง เป็นน้อยหน้าที่ผ่าเหล่า เนื่องจากการเพาะเมล็ดน้อยหน้าพันธุ์หนังเขียว ที่ตำบลหมูสี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา โดยมีลักษณะลำต้นคล้ายน้อยหน้าพันธุ์พื้นเมืองสีครึ่ง คือผลเป็นรูปหัวใจ ผิวผลมีสีม่วงเข้ม ตาขน มีร่องตาสีชมพู ผลสุกอ่อนนุ่ม เนื้อภายในผลมีสีขาวอมชมพู เนื้อไม่ละ กลิ่นหอม รสหวาน ปอกเปลือกอ่อนไม่ติดกับเนื้อ เมล็ดสีดำ น้อยหน้าพันธุ์นี้จะติดผลดกกว่าพันธุ์สีทอง

น้อยหน้าพันธุ์ออสเตรเลีย

อะติมัวยาเป็นไม้ผลที่เกิดจากการผสมพันธุ์โดยมนุษย์ ได้จากการผสม *A.squamosa* กับ *A. cherimola* คำว่า atemoya Gandhi and Gopalkrishna (1957) รายงานว่า atemoya ตั้งชื่อโดย P.J.Wester สำหรับลูกผสมที่ผลิตขึ้นในรับฟลอริดาในต้นศตวรรษนี้ Brooks and olmo (1972) รายงานว่า อะติมัวยาพันธุ์ African Pride หรือ Kaller กำเนิดในอิสราเอล นำเข้าสู่รัฐควินแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ใน ค.ศ.1920 โดย Langbecker Nurseries, Bundaberry นำเข้าสู่สหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ. 1963 และปลูกครั้งแรกในรัฐฟลอริดา ใน ค.ศ. 1965 ลักษณะลำต้น เป็นไม้ผลัดใบ ต้นเล็ก ทรงพุ่มกว้าง สูงเฉลี่ย 3.05 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มเฉลี่ย 3.12 เมตร (Thakur and Singh 1967) ใบมีรูปร่างไข่รี(ovoi lanceolate) ถึงรียาว(oblong elliptic) ฐานใบมีรูปร่างกลมป้าน (obtusely round) ปลายใบแหลมใบเล็กขนาดเฉลี่ย 10.2 x 4.5 เซนติเมตร ใบด้านบนเรียบ ใบด้านล่างมีขนเล็กน้อย ใบอ่อนสีเขียวกะหล่ำ(lettuce green) มีขนสีเทาหรือขาว (canescent) ใบแก่สีเขียวผักขม (spinach green)(Thakur and Singh 1967) ลักษณะภายนอกของผล ผลอะติมัวยามีรูปร่างตั้งแต่ทรงกลม (spheroid) จนถึงรูปหัวใจมีเปลือกหนาคลุมด้วยนวลสีเขียวปนน้ำเงิน (glaucous) มี areoles เป็นรูปหกเหลี่ยมแยกได้โดยขอบที่ลึก เมล็ดรูปร่าง oblong เรียวไปทางด้านไมโครไฟล์ เปลือกเมล็ดสีน้ำตาล (Thakur and Singh 1967)

น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

เป็นพันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ขึ้นมาใหม่โดยสถานีวิจัยปากช่องอำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมาในระหว่างปีพ.ศ.2536-2544 เพื่อให้ได้พันธุ์ใหม่ที่มีคุณภาพดีกว่าพันธุ์การค้าเดิม

น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเป็นลูกผสมที่เกิดจากการนำเอาน้อยหน้าลูกผสมที่เกิดจากการผสมระหว่าง Cherimoya กับน้อยหน้าหนั่งเขียวเป็นสายพันธุ์พ่อ ลักษณะลำต้น ลำต้นกลมเปลือกสีน้ำตาล แตกกิ่งก้านสาขापานกลาง ทรงพุ่มโปร่ง แบบรูปโดม (Dome-Shaped) ลักษณะใบ รูปร่างของใบเป็นรูปหอกปลายค่อนข้างแหลม สีเขียวแก่ ความยาวเฉลี่ยของใบ 14.9 เซนติเมตร ความกว้างเฉลี่ย 7.4 เซนติเมตร ก้านใบยาวสีเขียวอ่อน ใบเรียงตัวของแบบสลับ ลักษณะของดอก ดอกค่อนข้างใหญ่ สีเขียวอ่อน ความยาวเฉลี่ยของดอก 2.8 เซนติเมตร ความกว้างเฉลี่ย 0.9 เซนติเมตร ลักษณะภายนอกของ ผลรูปหัวใจค่อนข้างกลม ขนาดของผลใหญ่ น้ำหนักผลเฉลี่ย 253.3 กรัม ผิวค่อนข้างเรียบ ตาใหญ่ สีผิวผลมีสีเขียว ลักษณะภายในของผล เนื้อสีขาว รสหวานจัด เปรี้ยวเล็กน้อย น้ำตาลเฉลี่ย 20 % เมล็ดสีดำ เมื่อแห้งเป็นสีน้ำตาล จำนวนเมล็ดเฉลี่ย 20 เมล็ดต่อผล การแตกของ

ผลน้อย เมื่อแก่หรือสุก เนื้อเหนียวคล้ายน้อยหน่าหนังเขียว ปริมาณเนื้อ 72.4 % เมล็ดสีน้ำตาลอ่อน เหลือ 19 เมล็ดต่อผล รสหวานหอม ความหวาน 20 บริกซ์ อายุหลังการเก็บเกี่ยวนาน เหลือ 4.9 วัน

น้อยหน่าลูกผสมพันธุ์เนื้อทอง เกิดจากการคัดจากลูกผสม (Cherimoya x หนังกีว) X หนังกีว # 31 เป็นพันธุ์ที่มีลักษณะใบขนาดใหญ่ รูปหอก กว้าง 9.8 เซนติเมตร ยาว 18.3 เซนติเมตร ใบสีเขียวออกเหลือง เส้นใบเห็นชัด ทรงพุ่มโปร่ง ดอกสั้น กว้าง 0.8 เซนติเมตร ยาว 2.9 เซนติเมตร ผลใหญ่รูปหัวใจ เหลือกว้าง 8.8 เซนติเมตร ยาว 9.9 เซนติเมตร น้ำหนักผลเฉลี่ย 504.8 กรัม/ผล ผิวผลค่อนข้างเรียบ ไม่มีร่องตา ผลอ่อนสีเขียวอ่อน เมื่อแก่จัดสีขาวนวล-เหลืองอ่อน เปลือกหนา มีส่วนของเมล็ดทรายอยู่ระหว่างเปลือกด้านในติดกับเนื้อ เนื้อสามารถแยกออกเป็นพูได้ไม่ติดกัน ปริมาณเนื้อ 64 % ผลไม่แตกเมื่อแก่หรือสุก เมล็ดสีดำ เหลือ 42 เมล็ดต่อผล รสหวานหอม ความหวาน 20 บริกซ์ อายุหลังการเก็บเกี่ยวนานเหลือ 4.5 วัน ต้นอายุ 2 ปี หลังปลูกเมื่อตัดแต่งสามารถออกดอกติดผลได้ตลอดปี การติดผลกระจายทั่วต้น ขนาดผลสม่ำเสมอ ผลผลิตโดยเฉลี่ย 1.8 กิโลกรัม/ต้น/ปี อายุ 3 ปี เหลือ 2.4 กิโลกรัม/ต้น/ปี และอายุ 4 ปี เหลือ 13.62 กิโลกรัม/ต้น/ปี (เรื่อง ศักดิ์ และ ฉลองชัย, 2545)

ปัจจุบันเกษตรกรในอำเภอปากช่องกำลังให้ความสนใจในการที่จะปลูกน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องเป็นการค้ามากขึ้น เนื่องจากน้อยหน่าพันธุ์นี้เป็นพันธุ์ใหม่ มีผลขนาดใหญ่และลักษณะประจำพันธุ์ที่น่าสนใจอีกหลายประการตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น และน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องก็กำลังเป็นที่ต้องการของตลาด ประกอบกับเกษตรกรในพื้นที่มีความชำนาญในการทำสวนน้อยหน่าพันธุ์ต่างๆอยู่แล้ว ทำให้ทราบถึงวงจรชีวิตได้ไม่ยาก จึงทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มมากขึ้น

การปลูกและการดูแลรักษา

ดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมในการทำสวนน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่อง

น้อยหน่าสามารถเจริญเติบโตได้ในดินเกือบทุกชนิดตั้งแต่ดินเหนียวจัดจนถึงดินทรายจัด หรือลูกรัง แต่ที่ชอบที่สุดคือดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี pH 5.5-7.4

ชอบอากาศร้อนแห้ง แต่ไม่ค่อยชอบอากาศหนาวจัดหรือฝนตกชุกมากเกินไป เนื่องจากน้อยหน่าต้องการความแห้งแล้งพอสมควรเพื่อการสะสมอาหารและทิ้งใบ เมื่อทิ้งใบแล้วจะแตกกิ่ง

ใหม่พร้อมกับมีดอกออกมาด้วยโดยธรรมชาติ ใบจะเริ่มร่วงตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงมกราคม แล้วจะแตกกิ่งใหม่พร้อมดอกในเดือนกุมภาพันธ์ เก็บผลได้ปลายเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายนของทุกปี

การปลูก

ระยะปลูกและวิธีการปลูก ใช้ระยะระหว่างต้นและระยะระหว่างแถว 4x4 เมตร, 3x3 เมตร, 2x4 เมตร หรือ 2x2 เมตร โดยขุดหลุมกว้าง 40 ซม. ยาว 40 ซม. ลึก 40 ซม. ใส่ปุ๋ยคอกเก่าที่สลายตัวแล้วลงไปประมาณครึ่งบุงก็เอาหน้าดินคลุกเค้ากับปุ๋ยในหลุม แล้วปลูกต้นกล้าลงไปให้ต้นตั้งตรง กลบให้ดินแน่น ใช้เศษหญ้าแห้ง ฟางแห้ง หรือแกลบ คลุมหน้าดินรอบๆ โคนต้น ควรปลูกในช่วงฤดูฝนเพื่อให้ต้นตั้งตัวได้เร็ว

น้ำและวิธีการให้น้ำ

ช่วงหลังปลูกถึง 1 ปี ในหน้าแล้งหรือฝนทิ้งช่วงควรให้น้ำช่วย พอพ้น 1 ปีไปได้ น้อยหน้าสามารถช่วยตัวได้และเริ่มติดผลในปีที่ 2 วิธีการให้น้ำอาจใช้วิธีการให้แบบร่องใช้สายยางปล่อยรดบริเวณโคนต้น ให้แบบฝนเทียม หรือแบบน้ำหยดก็ได้

ปุ๋ยและวิธีการให้ปุ๋ย

ช่วงก่อนให้ผล คือตั้งแต่ปลูกถึง 2 ปี ควรใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ เช่น 15-15-15 อัตรา 100-200 กรัม/ต้น/ปี อาจใส่ครั้งเดียวหรือ 2 ครั้งก็ได้ หากดินโตก็เพิ่มอัตราปุ๋ยขึ้นเรื่อยๆ โดยใส่ร่วมกับปุ๋ยคอกจนกระทั่งให้ผล การใส่ปุ๋ยคอกจะใส่หลังการตัดแต่งกิ่งของทุกปี อัตราต้นละ 1 ปี๊บ โดยขุดรางเป็นวงกลมรอบรัศมีทรงพุ่ม รากกว้าง 1 หน้าจอบลึก 1 หน้าจอบ แล้วโรยปุ๋ยคอกลงไปจากนั้นพรวนดินกลบ อาจใส่ปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตร 15-15-15, 3-10-10 หรือ 8-10-5 ก็ได้หรืออาจฉีดพ่นปุ๋ยเกล็ดทางใบเสริมธาตุอาหารก็สามารถให้พร้อมกับยาป้องกันกำจัดโรคและแมลงได้

โรคและแมลงที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. โรคกิ่งแห้ง เกิดจากเชื้อราแอนแทรคโนส มักเกิดกับใบอ่อนแล้วลามไปยังบริเวณปลายกิ่งทำให้กิ่งแห้งตาย การป้องกันโดยการฉีดยากันรา ระยะฝนตกชุกอย่างสม่ำเสมอ

2. โรคที่เกิดจากเชื้อรา พบที่ใบในหน้าฝนตกชุกทำให้การสังเคราะห์อาหารลดลง
3. โรคมีมมี ยังไม่ทราบสาเหตุแน่ชัดพบในฤดูฝนตกชุก ทำให้ลูกแห้งตายคาค้น
4. ดั้วทำลายดอก กัดกินเกสรตัวผู้ ยอดเกสรตัวเมียส่วนของกลีบดอกด้านใน ทำให้ดอกแห้งและร่วงควรรีบเข้ามาแมลงในระยะก่อนดอกบาน 3-4 วัน
5. หนอนผีเสื้อเจาะผล ผีเสื้อวางไข่ที่ผิวผล เมื่อไข่ฟักตัวเป็นหนอน จะเจาะเข้าทำลายผล แล้วถ่ายมูลออกมาเป็นขุยให้เห็น ถ้าผลเล็กจะแห้งค้ำแล้วร่วง
6. แมลงวันผลไม้หรือแมลงวันทอง โดยตัวเมียจะวางไข่บนผิวผลแล้วฟักเป็นหนอนทำลายช่วงผลสุก อาจจะใช้ยาฆ่าแมลงหรือกับดักช่วย
7. เพลี้ยต่างๆเช่น เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไฟ เพลี้ยหอยและเพลี้ยอ่อน จะดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดกิ่ง ขั้วผลและผิวผลทำให้ยอดไหม้ ผลมีตำหนิ ขายไม่ได้ราคา

วัชพืชและการป้องกันกำจัด

อาจใช้แรงงานคน เครื่องจักรกล หรือสารเคมีฉีดพ่นก็ได้

การตัดแต่งกิ่งเพื่อให้ออกดอกติดผล

น้อยหน่าลูกผสมในระยะปลูกใหม่ๆควรตัดยอดกิ่งนำออกแล้วปล่อยให้แตกกิ่งแขนง เลือกกิ่งแขนงไว้ 3-4 กิ่ง ปล่อยให้เจริญเติบโตไปเรื่อยๆจนกระทั่งอายุ 1-2 ปี จึงทำการตัดแต่งเพื่อให้ออกดอกติดผลปกติจะตัดแต่งกิ่งกลางเดือนมกราคมของทุกปี โดยตัดแต่งกระโดง กิ่งที่เป็นโรคกิ่งที่หักเสียหาย และกิ่งแขนงย่อยออกให้เหลือเฉพาะกิ่งที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร ขึ้นไปไว้ แล้วทำการตัดกิ่ง วัดความยาวของกิ่งจากง่ามกิ่งถึงรอยตัด 20 เซนติเมตร ปลิดใบทิ้งให้หมดแล้วจะแตกยอดพร้อมออกดอกมาใหม่

วิธีการเก็บเกี่ยว

น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องมีลำต้นไม่สูงมากนัก เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เลยโดยไม่ต้องใช้บันได หรือไม้สอย แต่เกษตรกรควรจะใช้กรรไกรในการเก็บเพราะ น้อยหน้าเป็นผลไม้ที่มีนวล ผิวบาง หากเกษตรกรใช้มือบิด จะทำให้น้อยหน้าเสียนวล ช้ำ ดูไม่สวย น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องมีขนาดผลค่อนข้างใหญ่ หากใช้มือบิดหรือดึงอาจทำให้กิ่งหักหรือฉีกได้ และอีกประการหนึ่ง ก็คือการใช้กรรไกรนั้นจะไม่ทำให้ขั้วของน้อยหน้าไปสัมผัสของน้อยหน้าลูกอื่นๆ ลดการช้ำของน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องได้อีกวิธีหนึ่ง ตะกร้าที่ใช้ใส่ผลน้อยหน้าควรรองด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์หรือใบตองเพื่อกันกระแทกเวลาเคลื่อนย้าย

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

1. ถ้าเลี้ยงผลผลิตที่เก็บได้เข้าร่วม หรือโรงคัด แล้วทำการถอดถุงที่ห่อออก น้อยหน้าที่ถอดถุงแล้วนำไปคัดขนาด 5 ขนาด ดังนี้

- ขนาดพิเศษ น้ำหนักต่อผลประมาณ 901 กรัมขึ้นไป
- ขนาดใหญ่ น้ำหนักต่อผลประมาณ 700-900 กรัม
- ขนาดกลาง น้ำหนักต่อผลประมาณ 550 ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 700 กรัม
- ขนาดเล็ก น้ำหนักต่อผลประมาณ 300 ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 550 กรัม
- ขนาดก๊อช น้ำหนักต่อผล น้อยกว่า 300 กรัมลงมา

2. เมื่อคัดขนาดแล้ว นำผลน้อยหน้าไปห่อด้วยโฟมกันกระแทก หรือมีการหุ้มด้วยพลาสติกถนอมอาหารอีกครั้ง

3. นำน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องบรรจุลงในภาชนะที่เตรียมไว้ เช่น ข่งไม้ไผ่ ถังพลาสติก หรือกล่องโฟม ภาชนะที่ใช้บรรจุควรมีกระดาษหนังสือพิมพ์หรือใบตองรองเช่นกัน

หมายเหตุ: วิธีการปลูกและการดูแลรักษาน้อยหน้าพันธุ์ต่างๆ ที่มีปลูกในอำเภอปากช่องส่วนใหญ่มีลักษณะการผลิตคล้ายๆ กัน แต่ในที่นี้จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเป็นหลัก

การตลาดของน้อยหน้าและน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

ลักษณะตลาดของน้อยหน้าและน้อยหน้าพันธุ์ลูกผสม ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นตลาดที่ไม่ซ้ำซ้อน เนื่องจากมีพ่อค้าคนกลางทั้งในจังหวัดนครราชสีมา กรุงเทพมหานคร รวมทั้งต่างจังหวัดเข้ามาซื้อที่สวน และมีเกษตรกรบางรายที่นำผลผลิตไปขายเองทั้งในตลาดท้องถิ่นและในจังหวัดใกล้เคียงหรือในกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรในอำเภอปากช่อง

กรณีแรก เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าขายปลีกโดยตรง ซึ่งก็คือเกษตรกรนำผลผลิตไปขายที่ตลาดกลางในกรุงเทพมหานครเอง โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง หรือผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น หรือที่เกษตรกรในพื้นที่นิยมเรียกว่า“ล้ง”

กรณีที่สอง เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตโดยขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งพ่อค้าคนกลางอาจจะเป็นพ่อค้าในตลาดกรุงเทพมหานครหรืออาจเป็นพ่อค้าจากจังหวัดใกล้เคียง โดยพ่อค้าคนกลางจะเข้าไปรับซื้อผลผลิตที่สวนหรือเกษตรกรจะนำผลผลิตไปส่งให้แล้วแต่การตกลงกัน

กรณีที่สาม เกษตรกรจะนำผลผลิตที่มีอยู่ขายให้กับผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น ซึ่งกรณีนี้พบมากที่สุดในการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรในอำเภอปากช่อง

โดยส่วนมากเกษตรกรนิยมนำผลผลิตขายให้กับ ผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น กันเสียส่วนใหญ่เพราะสะดวกในหลายๆเรื่อง กล่าวคือเกษตรกรไม่ต้องหาตลาดเอง เกษตรกรไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการบรรจุผลผลิต เช่น ข่ง ลังพลาสติก กระดาษหนังสือพิมพ์ ใบตอง โฟมกันกระแทก เป็นต้นผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น จะเป็นผู้ออกให้ แลผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น จะทำการขนย้ายผลผลิตออกจากสวนเอง เกษตรกรไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ นอกจากค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว ส่วนเกษตรกรที่ขายให้พ่อค้าคนกลางโดยตรงจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบรรจุหีบห่อเอง แต่อาจจะได้ราคาสูงกว่าเกษตรกรที่จำหน่ายให้ผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น

วิธีการตลาดของผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น

ผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น จะรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรทั้งหมดเท่าที่เกษตรกรมีอยู่ ผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น จะเข้าไปรับผลผลิตที่สวนเอง โดยก่อนการเก็บผลผลิตเกษตรกรจะต้องไปแจ้งที่ผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น ว่าจะเก็บผลผลิต แล้วผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น จะจัดเตรียมภาชนะบรรจุไว้ให้ ส่วนราคานั้นขึ้นอยู่กับว่าน้อยหน้าเกษตรกรรายนั้นๆ มีคุณภาพเป็นอย่างไร และมีการส่งให้ผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นเป็นประจำหรือไม่

การจำหน่ายผลผลิตของผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น เมื่อรับผลผลิตจากเกษตรกรมาแล้ว ผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น จะทำการกระจายผลผลิตไปยังแหล่งต่างๆ เช่น ขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่มาจากจังหวัดอื่น ขายให้กับพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น ส่งไปขายยังต่างประเทศ หรือผู้รวบรวมซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น นำไปขายเองที่ตลาดกลางค้าส่งในกรุงเทพมหานคร

เกษตรกรจะเก็บผลผลิตทุก 7-10 วันครั้ง เป็นเวลา 2 เดือนต่อรุ่น เกษตรกรจะเก็บตามวันเวลาและปริมาณที่พ่อค้ากำหนด สำหรับผลผลิตที่จำหน่ายจะมีการคัดขนาดเป็น 4-5 ขนาด แบ่งเป็นพิเศษ ใหญ่ กลาง เล็ก ก้อย มีทั้งเกษตรกรเป็นผู้คัดแยกและพ่อค้าเป็นผู้คัดแยกเอง การกำหนดราคาส่วนใหญ่พ่อค้าที่เข้ามารับซื้อจะเป็นผู้กำหนด โดยราคาจะกำหนดตามราคาตลาดและคุณภาพของผลผลิต การชำระเงินจะชำระกันเป็นเงินสดงวดต่องวด

ประเภทของตลาด

ประเภทของตลาดน้อยหน้าและน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา นั้นจะประกอบไปด้วยตลาดในท้องถิ่น ตลาดกรุงเทพมหานคร และตลาดขายปลีกดังนี้

1. ตลาดในท้องถิ่น เป็นตลาดขนาดเล็กที่อยู่ในท้องถิ่น โดยตลาดระดับท้องถิ่นที่สำคัญได้แก่ ตลาดกลางดง อำเภอปากช่อง ตลาดนี้จะเป็นแหล่งรับซื้อผลผลิตเพื่อระบายเข้าสู่ตลาดกรุงเทพมหานครและตลาดใกล้เคียงอื่นๆ ด้วยและนอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรงโดยการจำหน่ายริมถนนมิตรภาพ ในตำบลกลางดง อำเภอปากช่องด้วย

2. ตลาดกรุงเทพมหานคร เป็นตลาดขายน้อยหน้าและน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นแหล่งรับซื้อและกระจายผลผลิตไปสู่แหล่งต่างๆของประเทศรวมทั้งพ่อค้าส่งออกต่างประเทศด้วย ซึ่งตลาดที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร คือตลาดกลางมหานาค ตลาดสี่มุมเมืองและตลาดไท

3. ตลาดขายปลีก เป็นสถานที่จำหน่ายน้อยหน้าและน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องให้กับผู้บริโภคทั่วไปได้แก่ และซูเปอร์มาเก็ตในห้างสรรพสินค้า ตลาดสดทั่วไป

ภาวะการตลาดของน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวได้จากแปลง มีผลผลิตบางส่วนถูกจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง จะพบได้ตามแผงขายผลไม้ริมถนนมิตรภาพ ในอำเภอปากช่อง และผลผลิตที่เหลืออีกส่วนหนึ่ง จะถูกจำหน่ายผ่านพ่อค้าผู้รวบรวมในท้องถิ่น เพื่อส่งจำหน่ายต่อให้กับพ่อค้าขายส่งในตลาดกรุงเทพมหานคร พ่อค้าผู้ส่งออก และพ่อค้าขายส่งจัดจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ซูเปอร์มาเก็ต และตลาดขายปลีกทั่วไป

จากการสอบถามผู้รวบรวมในท้องถิ่น ทราบว่าน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องนั้น ส่วนใหญ่จะมีการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียง เช่น ประเทศฮ่องกง ประเทศจีน เป็นต้น ซึ่งการจำหน่ายผลผลิตไปยังต่างประเทศนั้นเป็นการส่งให้กับบริษัทผู้ส่งออกโดยตรง แต่ก็ยังมีบริษัทที่รับซื้อน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเพียงไม่กี่ราย เพราะปริมาณผลผลิตยังมีน้อยและปริมาณผลผลิตยังไม่คงที่ ส่วนตลาดในประเทศนั้น พ่อค้าผู้รวบรวมจะส่งจำหน่ายไปยังตลาดต่างๆในจังหวัดใกล้เคียง และในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่จะมีจำหน่ายตามซูเปอร์มาเก็ต ส่วนในตลาดค้าปลีกต่างๆไม่ค่อยมีจำหน่ายมากนักเพราะราคาสูง

ผลผลิตของน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องที่เก็บเกี่ยวจากสวนของเกษตรกร และส่งจำหน่ายผ่านพ่อค้าระดับต่างๆจนถึงมือผู้บริโภค เป็นดังนี้

ผลผลิตน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องของเกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 ของผลผลิตทั้งหมด เกษตรกรจะจำหน่ายให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่น ร้อยละ 80 จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางจากจังหวัดใกล้เคียงหรือในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 10 และเกษตรกรเป็นผู้จำหน่ายผลผลิตเองโดยตรง ร้อยละ 10

ผลผลิตน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องที่ผู้รวบรวมในท้องถิ่นซื้อไว้ จะถูกจำหน่ายต่อไปให้กับบริษัทส่งออก ห้างสรรพสินค้า และพ่อค้าในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง

การจำหน่ายผลผลิตน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องให้กับพ่อค้าคนกลางจากจังหวัดใกล้เคียงหรือในกรุงเทพมหานคร จะจำหน่ายให้พ่อค้าขายส่งต่างๆ ไปหรือจำหน่ายให้กับบริษัทส่งออก

ส่วนเกษตรกรที่มีการจำหน่ายผลผลิตเอง จะมีการจำหน่ายผลผลิตให้กับบริษัทส่งออกโดยตรง หรือส่งห้างสรรพสินค้าในประเทศ เช่น บิ๊กซี โลตัส เป็นต้น และที่เหลืออีกส่วนหนึ่งจะจำหน่ายในตลาดกลางค้าส่งในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าผลผลิตน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องจะมีการจำหน่ายผลผลิตให้กับบริษัทส่งออก และห้างสรรพสินค้า เป็นส่วนใหญ่ โดยมีพ่อค้าคนกลางเป็นผู้ทำหน้าที่ในการกระจายผลผลิตหรือเป็นนายหน้า ซึ่งกว่าผลผลิตจะถึงมือผู้บริโภคผ่านต้องพ่อค้าคนกลางหลายทอดทำให้เกิดส่วนเหลือมทางการตลาดสูง ทำให้ผลผลิตมีราคาสูงขึ้นในส่วนของผู้บริโภคและผลผลิตมีราคาถูกลงในส่วนของผู้ผลิตหรือเกษตรกร

การกำหนดราคา

ราคาของน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องนั้น จะถูกกำหนดจากปริมาณผลผลิตของน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเอง ว่าในช่วงนั้นมีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดมากน้อยเพียงใด ถ้าในตลาดมีปริมาณน้อยราคาก็จะสูง แต่ถ้าในช่วงใดที่ปริมาณผลผลิตออกตรงกับสวนอื่นทำให้ปริมาณผลผลิตในตลาดมีมากก็จะทำให้ราคาในช่วงนั้นก็ลดลง

คุณภาพของน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องที่ได้มาตรฐาน

ผิวสีเขียวอ่อนออกเหลือง ขาวนวล ตาขยายใหญ่ ร่องตาว้างมีสีขาวออกเหลืองหรือมีสีขาวมีจุดสีชมพู รูปทรงรูปหัวใจหรือทรงกลม บิดเบี้ยวบ้างเล็กน้อย ผลไม่แตก ไม่มีตำหนิจากโรคและแมลง

การคัดขนาดของนอยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

ในการคัดขนาดของผลนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จะอาศัยความชำนาญในการคัดผลผลิต ซึ่งจะประมาณน้ำหนักของผลจากความเคยชินเพราะสะดวกและรวดเร็ว แต่วิธีที่ถูกต้องในการคัดขนาดผลผลิตนั้นจะใช้วิธีการชั่งด้วยเครื่องชั่งน้ำหนัก แต่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมเพราะจะทำให้เสียเวลาถึงอย่างไรก็ตามก็ได้มีการกำหนดขนาดหรือน้ำหนักของผลผลิตไว้เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันตามขนาดที่ระบุไว้เพื่อความสะดวกและง่ายในการจำหน่ายผลผลิต มีรายละเอียด (ตารางที่ 13) ดังนี้

ตารางที่ 13 น้ำหนักของนอยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องตามขนาดที่ทำการจำหน่ายกันในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ขนาด	น้ำหนัก(กรัม)
พิเศษ	901-ขึ้นไป
ใหญ่	701-900
กลาง	551-700
เล็ก	400-550
ก้อย	น้อยกว่า 400

ที่มา: จากการสำรวจ

ปัญหาการตลาดของนอยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

1. การจำหน่ายผลผลิตของนอยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องต้องผ่านพ่อค้าคนกลางหลายทอดทำให้เกิดส่วนเหลือมการตลาดสูง
2. คุณภาพและมาตรฐานของนอยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันเนื่องจากเกษตรกรแต่ละรายมีวิธีการผลิตที่แตกต่างกันตามความชำนาญ จึงทำให้ผลผลิตที่ออกสู่ตลาดมีความหลากหลาย ทำให้ผู้บริโภคมีความลังเลใจในการตัดสินใจที่จะซื้อ
3. การบรรจุหีบห่อและการขนส่ง มีการเปลี่ยนมือหลายขั้นตอน ทำให้ผลผลิตชำรุดหรือมีตำหนิ เมื่อถึงมือผู้บริโภคแล้วผลผลิตไม่สวยหรือมีคุณภาพด้อยลง

4. น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเป็นพันธุ์ใหม่ และยังมีราคาสูงมาก ยังไม่ค่อยมีการตอบรับจากผู้บริโภคเท่าไรนัก ทำให้บางช่วงขายผลผลิตยาก

5. การขยายตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเป็นพันธุ์ใหม่ ยังไม่แพร่หลายและยังมีราคาสูงมากเมื่อเทียบกับผลไม้อื่นๆที่ขายกันอยู่ ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมการขาย พร้อมกับมีการแนะนำผลิตภัณฑ์ให้รู้จักกันมากขึ้น เพื่อขยายตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อเพิ่มโอกาสให้กับเกษตรกร และควรเร่งทำการศึกษาถึงความต้องการของตลาดต่างประเทศว่ามีความต้องการเพียงใด มาตรฐานเป็นอย่างไร และต้องการในช่วงเวลาใด เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตามความต้องการของตลาด เพราะน้อยหน้าพันธุ์นี้มีอายุการเก็บเกี่ยวยาวนานและสามารถทำให้ออกนอกฤดูได้ง่าย

สภาพทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องในอำเภอปากช่อง

จังหวัดนครราชสีมา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้สำรวจเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ในอำเภอปากช่อง จำนวน 20 ราย จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรดังนี้

1. เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ของหัวหน้าครอบครัว

หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจวางแผนการผลิตและแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในฟาร์ม จากการสัมภาษณ์ตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หัวหน้าครอบครัวเป็นชายทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 จากตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมดไม่มีหัวหน้าครอบครัวที่เป็นผู้หญิงเลย ส่วนอายุของหัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 40-50 ปี ซึ่งมีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของเกษตรกรหัวหน้าครอบครัวทั้งหมด รองลงมามีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 6 คน และช่วงอายุต่ำกว่า 40 ปี มีจำนวน 3 คน และช่วงอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 1 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 30, 15 และร้อยละ 5 ของเกษตรกรหัวหน้าครอบครัวทั้งหมด ตามลำดับ หัวหน้าครอบครัวในท้องที่ที่ทำการศึกษามีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคนมากที่สุด ส่วนการศึกษาของเกษตรกรหัวหน้าครอบครัวนั้นจะเห็นว่าส่วนใหญ่หัวหน้าครอบครัวจะมีการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-7 ซึ่งมีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และจบชั้นสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 7 ถึงระดับอนุปริญญา จำนวน 5 คน และจบปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และร้อยละ 15 ของเกษตรกรหัวหน้าครอบครัว

ทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรหัวหน้าครอบครัวที่ไม่ได้รับการศึกษาหรือระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการสัมภาษณ์ไม่ปรากฏ สำหรับประสบการณ์ในการทำสวนนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนน้อยหน้าพันธุ์เดิมอยู่แล้ว มีเกษตรกรบางรายทำการเกษตรอย่างอื่น เช่น สวนมะม่วง แก้วมังกร หรือทำไร่ข้าวโพด โดยเฉลี่ยแล้วหัวหน้าครอบครัวมีประสบการณ์ในการทำเกษตรเฉลี่ย ประมาณ 16.3 ปี (ตารางที่ 14)

2. เพศ อายุ การศึกษา และการทำงานในสวนน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องของสมาชิกในครัวเรือน

สมาชิกในครัวเรือนเป็นชาย 17 คน คิดเป็นร้อยละ 30.91 เป็นหญิง 38 คน คิดเป็นร้อยละ 69.09 มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณครัวเรือนละ 3 คน สำหรับอายุของสมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 15-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.64 ของสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 31-45 ปี 46-60 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 21.82 และ 18.18 ของสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี กับ มีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 6 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ของสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด ทางด้านการศึกษา นั้นสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอย่างต่ำจบเกณฑ์บังคับ คือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-7 ร้อยละ 36.36 รองลงมาคือ ชั้นสูงกว่า ประถมศึกษาปีที่ 7 ถึงระดับอนุปริญญา ร้อยละ 34.55 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12.73 ระดับต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 16.36 และจากการสัมภาษณ์ พบว่าไม่มีสมาชิกที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย สำหรับด้านการทำงานในสวนน้อยหน้านั้นสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำงานในสวนน้อยหน้าเต็มที่ ส่วนใหญ่จะเป็นภรรยา และบุตรคนโต คิดเป็นร้อยละ 43.63 หรือ มีแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 2 คน ส่วนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำงานในสวนน้อยหน้าไม่เต็มที่ คิดเป็นร้อยละ 36.36 ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนกำลังศึกษาเล่าเรียนจะมีเวลาเข้ามาช่วยในสวนได้บ้างในช่วงวันหยุดหรือปิดเทอม และสมาชิกที่ไม่ได้ช่วยงานในสวนน้อยหน้าเลย คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กเล็กและชราเกินไป รวมไปถึงสมาชิกในครัวเรือนบางคนก็ไปประกอบอาชีพอื่น (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 14 เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์โดยเฉลี่ยในการทำการเกษตรของหัวหน้าครอบครัว ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปี 2548

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	20	100
หญิง	0	0
รวม	20	100
ช่วงอายุ		
ต่ำกว่า 40 ปี	2	10
40-50 ปี	10	50
51-60 ปี	6	30
มากกว่า 60 ปี	2	10
รวม	20	100
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	0	0
ประถมศึกษาปีที่ 4-7	10	50
สูงกว่า ป.7-อนุปริญญา	7	35
ปริญญาตรี	3	15
รวม	20	100
ประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย (ปี)	16.3	

ที่มา: จากการสำรวจ

3. พื้นที่ปลูกน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องของเกษตรกรที่ทำการศึกษ

พื้นที่ในการทำสวนน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องของเกษตรกร มีพื้นที่ทั้งหมด 389 ไร่ จากเกษตรกร 20 ราย เฉลี่ยแล้วเกษตรกรปลูกน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องครัวเรือนละประมาณ 19.45 ไร่

จากการสัมภาษณ์พบว่า การทำสวนน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องของเกษตรกรนั้นไม่ได้มีพื้นที่เป็นผืนเดียวกันหรือติดต่อกัน กล่าวคือ เกษตรกรแต่ละรายมีแปลงปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องหลายแปลง แต่ละแปลงส่วนใหญ่จะมีอายุแตกต่างกัน เพราะในช่วงแรกๆ ต้นทุนในการผลิตสูง เช่น กิ่งพันธุ์มีราคาแพง พื้นที่ในการเพาะปลูกมีจำนวนจำกัด จึงทำให้เกษตรกรมีความลังเลในการตัดสินใจในการลงทุน การขยายพื้นที่ปลูกของเกษตรกรในอำเภอปากช่องนั้น เกษตรกรบางรายปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องโดยทำการเสียบกิ่งกับต้นน้อยหน้าพันธุ์ที่ปลูกเป็นการค้าเดิม บางรายซื้อสวนน้อยหน้าหรือสวนไม้ผลที่มีอยู่ แล้วทำการปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องแทน หรือเกษตรกรบางรายลงทุนซื้อที่ดินเพื่อปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ขนาดพื้นที่ปลูกของน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง มีขนาดพื้นที่ปลูกตั้งแต่ 1-90 ไร่ เพื่อให้ได้ข้อมูลใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด จะทำการเก็บข้อมูลเฉพาะแปลงที่เกษตรกรปลูกด้วยกิ่งพันธุ์ หรือแปลงมีการเสียบกิ่งกับต้นตอที่ปลูกลงดินแล้ว 1 ปีเท่านั้น เพราะจากการสัมภาษณ์ทราบว่ามีการเจริญเติบโตใกล้เคียงกัน และในแต่ละรายจะเลือกมาเป็นตัวอย่างเพียง 1 แปลงเท่านั้น จากตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาพบว่า ขนาดพื้นที่ปลูกที่เกษตรกรปลูกมากที่สุดคือ พื้นที่ขนาด 10 ไร่ มี จำนวน 5 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 25 ของเกษตรกรที่ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องทั้งหมด รองลงมาได้แก่ขนาดพื้นที่ 20 ไร่ มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 พื้นที่ขนาด 15 ไร่ มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนขนาดพื้นที่ 5, 7, 9, 12, 13, 14 ,17, 29, 30 และ 40 ไร่ มีจำนวนอย่างละ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 ของเกษตรกรผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องทั้งหมด (ตารางที่ 16)

4. ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินนับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตของเกษตรกร เนื่องจากการมีที่ดินเป็นของตนเอง จะทำให้เกษตรกรกล้ายอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อมาใช้ในการปรับปรุงการผลิตมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการผลิตและรายได้ของเกษตรกรเป็นอย่างมาก รวมทั้งทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำเพราะไม่ต้องเสียค่าเช่าที่ดิน ในทางตรงกันข้าม ถ้าเกษตรกรไม่มีที่ดินเป็นของตนเองก็จะทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตและรายได้ต่ำ อีกทั้งยังต้องเสียค่าเช่าที่ดินเพิ่มอีกด้วย

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ในอำเภอปากช่องนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่ออกโฉนด หรือเรียกว่า ภาษีบำรุงท้องที่ (ภวท) และ ราชพัสดุ เป็นเพียงพื้นที่จับจองที่ให้เกษตรกรทำกิน มีเอกสารแสดงสิทธิว่าใครเป็นผู้มีสิทธิใน

ตารางที่ 15 เพศ อายุ การศึกษาและการทำงานในสวนของสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกร ในอำเภอ
ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปี 2548

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	55	100
จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือน	2.75	
เพศ		
ชาย	17	30.91
หญิง	38	69.09
รวม	55	100
ช่วงอายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	5	9.09
15-30 ปี	23	43.64
31-45 ปี	12	21.82
46-60 ปี	10	18.88
มากกว่า 60 ปี	5	9.09
รวม	55	100
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	0	0
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	9	16.36
ประถมศึกษาปีที่ 4-7	20	36.36
สูงกว่า ป.7-อนุปริญญา	19	34.55
ปริญญาตรี	7	12.73
รวม	55	100
การทำงานในสวน		
แรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน	2.29	
ช่วยงานเต็มที่	24	43.63
ช่วยงานไม่เต็มที่	20	36.36
ไม่ช่วยงานเลย	11	20.00
รวม	55	100

ที่มา: จากการสำรวจ

การทำกินในพื้นที่เท่านั้น โดยจะออกเป็นเอกสารพร้อมทั้งกำกับหน่วยที่ดิน ที่ตั้งของที่ดิน และรายละเอียดของผู้ซื้อสิทธิ แต่ไม่สามารถนำไปเป็นหลักทรัพยค้ำประกันในการทำสัญญาหรือขอสินเชื่อใดๆได้ เกษตรกรในพื้นที่ที่มีการซื้อขายสิทธิในการทำกินนั้นอยู่บ้าง และการซื้อขายนั้นต้องไปทำการซื้อขายกันที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อออกเอกสารแสดงการเปลี่ยนมือ

ตารางที่ 16 พื้นที่ในการทำสวนน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องของเกษตรกร ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปี 2548

ขนาดพื้นที่ปลูก(ไร่)	จำนวนเกษตรกร(ราย)	ร้อยละ
5	1	5
7	1	5
9	1	5
10	5	25
12	1	5
13	1	5
14	1	5
15	2	10
17	1	5
20	3	15
25	1	5
30	1	5
40	1	5
รวม	20	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากการศึกษาถึงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองถึง ร้อยละ 85 หรือจำนวน 17 ราย ที่เหลืออีก 3 ราย หรือร้อยละ 15 นั้นมีที่ดินเป็นของตนเองบางส่วนและมีการเช่าบางส่วน เอกสารสิทธิ์ที่เกษตรกรถืออยู่นั้นส่วนใหญ่เป็นที่ภาษีบำรุงท้องที่ (ภวท.). จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาเป็นโฉนด จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 ราชพัสดุ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 และ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 10 สำหรับค่าภาษี

ที่ดินหรือที่เกษตรกรเรียกว่าภาษีดอกหญ้า ซึ่งเกษตรกรจะเสียค่าภาษีที่ดินประมาณไร่ละ 25 บาทต่อปี (ตารางที่ 17)

5. สินเชื่อและแหล่งสินเชื่อ

ในการลงทุนทำสวนน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องจำเป็นต้องมีทุนเพียงพอเพื่อใช้ในการผลิต เกษตรกรที่มีความจำกัดทางด้านเงินทุนมีความจำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาใช้ เพื่อให้มีเงินลงทุนเพียงพอในการทำการผลิต จากการสำรวจ พบว่าเกษตรกรที่กู้ยืมเงินมีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 45 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องทั้งหมด จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อรายเท่ากับ 141,111.11 บาท สำหรับแหล่งสินเชื่อที่เกษตรกรกู้ยืมแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. กู้จากแหล่งสินเชื่อที่เป็นสถาบันการเงิน โดยกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สหกรณ์การเกษตร และกองทุนหมู่บ้าน

2. กู้จากแหล่งสินเชื่อที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ได้แก่ ญาติ พ่อค้า และเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ปี 2548
ตามลักษณะการถือครองที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ในการถือครอง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน		
ของตนเองทั้งหมด	17	85
ของตนเองบางส่วนและเช่าบางส่วน	3	15
รวม	20	100
เอกสารสิทธิ์		
ภาษีบำรุงท้องที่(ภวท.)	10	50
โฉนด	5	25
ราชพัสดุ	3	15
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) 2		10

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 18 ร้อยละของผู้กู้ จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือนและแหล่งสินเชื่อของเกษตรกร ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปี 2548

รายการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง	20	100
ไม่กู้	11	55
ผู้กู้	9	45
แหล่งสินเชื่อที่เกษตรกรกู้		
สถาบันการเงิน		
ธ.ก.ส.	1	11.11
สหกรณ์การเกษตร	6	66.66
กองทุนหมู่บ้าน	1	11.11
ไม่ใช่สถาบันการเงิน		
ญาติ	1	11.11

ที่มา: จากการสำรวจ

จากการสัมภาษณ์พบว่า เกษตรกรกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ที่เป็นสถาบัน จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.88 และแหล่งเงินกู้ที่ไม่เป็นสถาบัน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.11 แหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงิน ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.66 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.11 และกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.11 ส่วนเกษตรกรที่กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ที่ไม่เป็นสถาบันการเงิน มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.11 (ตารางที่ 18)

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการทำสวนน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาพบมี ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต ในการทำสวนน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องของเกษตรกรในท้องที่ที่ทำการศึกษารั้งนี้ ปัญหาที่พบในการผลิตน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องคือ

1. ปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงาน จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องพบว่า แรงงานในการทำสวนน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้างแบบชั่วคราว ไม่ค่อยมีแรงงานประจำ ทำให้ในช่วงฤดูการตัดแต่งกิ่งและฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตประสบปัญหาซึ่งต้องใช้แรงงานจำนวนมาก บางครั้งทำให้การดำเนินกิจกรรมภายในสวนล่าช้าไม่ทันไปตามกำหนด ซึ่งบางครั้งเกษตรกรต้องเสนออัตราค่าจ้างที่สูงขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของแรงงาน พบว่าเกษตรกรในพื้นที่ประสบปัญหานี้จำนวน 10 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 50 (ตารางที่ 19)

2. ปัญหาเรื่องราคารับซื้อผลไม้ที่มีราคาแพง จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่อง พบว่ามีปัญหาเรื่องราคารับซื้อผลไม้และปุ๋ยเคมีมีราคาแพง จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 ทำให้เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ประกอบกับเกษตรกรบางรายยังไม่เข้าใจถึงวิธีการและปริมาณการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งยังเป็นอันตรายแก่เกษตรกรด้วย ดังนั้นรัฐบาลจึงควรที่จะเข้ามาให้ความรู้และคำแนะนำแก่เกษตรกร เพราะนอกจากจะช่วยให้เกษตรกรเข้าใจถึงวิธีการที่ถูกต้องแล้วยังเป็นการช่วยลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย (ตารางที่ 19)

3. ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่อง ที่ดินทำกินส่วนใหญ่ยังไม่มีเอกสารออกโฉนด เป็นเพียงที่ภาษีบำรุงท้องที่ (ภวท.) ที่ทหารหรือที่ราชพัสดุ ซึ่งมีเพียงสิทธิในการทำมาหากิน แต่ยังไม่มียุทธสิทธิในการเป็นเจ้าของ ทำให้เกษตรกรยังขาดความมั่นใจในการจะลงทุนและนำเทคโนโลยีมาใช้ในสวน จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 (ตารางที่ 19)

4. ปัญหาเรื่องการขาดแคลนเงินทุน จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องพบว่า ในการลงทุนทำสวนน้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่องในช่วงแรกต้องลงทุนสูง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรต้องทำการกู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อต่างๆมาลงทุน มีจำนวน 9 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 45 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนทำสวนน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ของเกษตรกร
ตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปี
2548

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ปัญหาด้านการผลิต		
ปุ๋ย/สารเคมีมีราคาแพง	8	40
ขาดแคลนเงินทุน	9	45
กรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน	8	40
ขาดแคลนแรงงาน	10	50
ปัญหาด้านการตลาด		
ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต	4	20
ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	6	30

ที่มา: จากการสำรวจ

ปัญหาด้านการตลาด ในด้านการตลาดนั้นเกษตรกรต้องรอให้พ่อค้าเข้ามารับซื้อผลผลิตที่สวน หรือเกษตรกรไม่ได้เป็นผู้จำหน่ายเอง ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรยังเป็นเกษตรกรรายย่อยทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง เมื่อผลผลิตออกมาสู่ตลาดมาก เกษตรกรต้องขายในราคาที่ลดลง อีกทั้งน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเป็นพันธุ์ใหม่ เกษตรกรยังไม่รู้เรื่องการตลาดของน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องมากนัก ทำให้เกษตรกรไม่กล้าตัดสินใจในการที่จะนำผลผลิตไปขายเอง ดังนั้นรัฐบาลจึงควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองให้กับเกษตรกรและเกษตรกรจะได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆซึ่งกันและกัน จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง พบว่าเกษตรกรประสบปัญหาทางด้านตลาดรองรับผลผลิต จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 ทางด้านราคาผลผลิตไม่แน่นอนจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 (ตารางที่ 19)

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง จำนวน 20 ราย เกี่ยวกับข้อคิดเห็นในการปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเพิ่มเติมในอนาคตทำให้ทราบว่าเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง คาดว่าจะทำการปลูกน้อยหน้าพันธุ์นี้เพิ่ม

จำนวน 10 ราย และคาดว่าจะไม่ปลูกน้อยหน้าพันธุ์นี้อีกจำนวน 7 ราย และที่เหลืออีกจำนวน 3 ราย ไม่มีข้อคิดเห็นใดๆ ซึ่งแต่ละรายให้เหตุผลในการตัดสินใจ ดังนี้

ในกรณีที่คาดว่าจะมีการปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเพิ่มเติม เกษตรกรให้เหตุผลดังนี้ ผลผลิตมีราคาดี 5 ราย เป็นพันธุ์ที่น่าสนใจ 3 ราย และดีกว่าพันธุ์การค้าเดิม 2 ราย

ในกรณีที่คาดว่าจะไม่มีการปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเพิ่มเติม ซึ่งเกษตรกรให้เหตุผลดังนี้ มีพื้นที่ปลูกเยอะแล้วหรือพื้นที่มีจำนวนจำกัด 3 ราย เก็บพื้นที่ไว้รอพันธุ์ใหม่ 3 ราย และไม่คุ้มทุน 1 ราย

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรตัวอย่างผู้ปลูกน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

ควรมีการกำหนดคุณภาพของผลผลิต เพื่อความพอใจของผู้บริโภคในระยะยาว และเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเป็นที่ยอมรับทั้งตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ

ควรมีการส่งเสริมด้านการตลาด เนื่องจากน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่องเป็นพันธุ์ใหม่ที่ น่าสนใจและมีอายุการเก็บเกี่ยวยาวนาน สามารถส่งไปจำหน่ายยังที่ไกลๆ ได้ เช่น ต่างประเทศ หาก มีการส่งเสริมการส่งออกก็จะช่วยเพิ่มโอกาสให้แก่เกษตรกร